

CZU 27-9(478-2)

**CREȘTINISMUL ȘI ISTORICUL BISERICII
„NAȘTERII MAICII DOMNULUI” DIN SLOBOZIA-BĂLȚI**

CHRISTIANITY AND THE HISTORY OF THE CHURCH, „THE NATIVITY OF THE
BLESSED VIRGIN” OF BALTI-SLOBOZIA

GHEORGHE BACIU

*O, clopote! Frumos mai suni,
Când credincioșii îi aduni
La locul sfânt de rugăciune,
În cer cântarea să le sune...
O, sună dar prin munți și văi,
Să vie-nchinătorii tăi.
Alexei Mateevici*

Abstract: *The study of documents and material published show that most saint houses of the Balti County occurred in the second half of the 18th Century, being built of wood in villages with old traditions. In Balti city Saint Houses have started to build similar neighbouring village-made of wood, and later of stone. It talks about the history of the church in Slobozia-Balti (1888), which first was built from wood, possible built until 1742, the year shown on stone cut, found during excavations in the yard of the church, with the nomination of authors.*

Key words: *saint houses, 18th century, wood church, stone cut, excavations.*

Marele împărat, Constantin și mama sa Elena, au fost printre primii care au îmbrățișat credința creștină. Deja în anul 325 reprezentantul dacilor, episcopul Theofil, a luat parte la primul sobor convocat la Niceea. Pe parcursul secolelor, creștinismul a fost de nezdruccinat și s-a transmis din generație în generație, cu toate că s-a confruntat cu multe constrângeri și perioade extrem de dificile.

Evoluția relațiilor țărilor romane cu lumea creștină, în special cu patriarhiile, locurile sfinte și așezămintele monastice din Imperiul Otoman, a fost complicată, mai cu seamă în secolele XIV–XV. Bisericile creștine au început să piardă o mare parte din sursele care veneau de la alți mari dregători. Statele românești se aflau în regiunea unde se întretaiau sferile de interese ale marilor puteri, acest teritoriu devenind ulterior teatrul unde se vor confrunta mai bine de câteva secole Islamul și Creștinismul, Imperiul Otoman și puterile europene regionale. Cucerind Constantinopolul, turcii vor acorda patriarhilor ecumenici dreptul de a administra populația creștină de pe teritoriul imperiului. Astfel, patriarhii devin „primii între egali” (Teodor Candu. Revista de istorie a Moldovei, Chișinău, 2005, nr. 1-2, p. 75).

Periodic în istoriografie se discută problema ridicării bisericilor la rang de patriarhie. Locul deosebit, pe care îl ocupa biserica moldovenească în lumea ortodoxă, poate fi demonstrată și prin faptul că Varlaam a candidat la scaunul patriarhal ecumenic. La acel timp Țara Moldovei și Țara Românească erau principalul sprijin al ortodoxiei din teritoriile aflate sub stăpânirea otomană. De aceea, în drumul lor spre alte teritorii locuite de creștini ortodocși, arhiepiscopii, călugării și misionarii din Constantinopol, Ierusalim, Antiohia, Sinai, Athos etc. treceau prin aceste țări, de unde nu plecau cu mâna goală. Unii stăteau aici o perioadă mai îndelungată, obținând danii și scutiri de la domnii și locuitorii țărilor române (Teodor Candu, *Ibidem*, p. 76-78).

De menționat că Mitropolitul Moldovei, Varlaam (1590–1657), a fost acela care a editat prima carte în limba română, intitulată „Carte românească de învățătură”, în care scria: „Sfânta Scriptură trebuie editată în limba înțeleșului oamenilor,

pentru ca să înțeleagă fiecare, să se învețe și să mărturisească minunatele lucruri ale lui Dumnezeu, cu mult mai vădit limba noastră românească, ce n-are carte pre limba sa, cu nevoie este a înțelege cartea altei limbi" (Varlaam. Opere, Chișinău, 1991, p. 20-22).

Actele oficiale ale vistieriei din 1777 ne arată că în Țara Moldovei existau aproximativ 4500 preoți și diaconi, iar în 1803, numărul lor era deja de 4750. Aceeași situație se observă și în Basarabia. Fiecare sat avea câte 2-3 preoți. Mulți primeau hirotonia dincolo de Dunăre. Principalul mijloc de trai servea lucrul în câmp, iar altul – slujba în biserică (Viața bisiricească-religioasă în Basarabia în anul anexării ei de către ruși. Iași, 1922, p. 9-11).

Până la 1808, biserica ortodoxă din Basarabia făcea parte integrantă din biserica națională, fiind ierarhicește obləduită de Mitropolia Moldovei. În 1859 s-a definitivat organizarea administrativă a bisericilor din Basarabia, iar la Bălți, la acel timp, funcționa o singură biserică. Pe vremea răpirii Basarabiei (1812), județele Bălți și Orhei se supuneau mitropoliei Iașilor, iar județele Greceni, Codru, Hotărniceni, Lăpușna și Soroca – episcopiei Hușilor. Creștinii din Bugeac și din raialele turcești din sudul Basarabiei stăteau sub obləduirea mitropoliei Provoslaviei, iar raionul Hotinului își avea propriu episcop. Pe timpul ocupației rusești, Sfântul Sinod din Petrograd a numit „Exarh al Moldovei, Valachiei și Basarabiei” pe mitropolitul Gavriil Bănulescu, care a păstorit țările române până la anul 1812 (Arhivele Basarabiei. București, 1929, nr. 2, p. 40).

La congresul preoțimii din 1869 s-a luat hotărârea ca, în ziua de 1 iunie 1869, să se înființeze o nouă școală spirituală la Bălți, la care au trecut ținuturile Hotin, Iași, Soroca și o parte din jud. Orhei. La început, școala funcționa într-un local închiriat, dar s-a hotărât să se înceapă construcția unui local propriu, nu la Bălți, ci la Edineț, unde i s-a oferit teren pentru construcția seminarului. În anul 1889, în temeiul „Pravililor” din 24 martie–18 mai 1888, au fost înființate secții județene ale Consiliului Școlar Eparhial în 8 orașe, inclusiv la Bălți. Pentru a intensifica activitatea școlară, ocârmuirea eparhială folosea și alte măsuri organizatorice (Ion Nistor. Istoria Basarabiei. Chișinău, 1991, p. 234-235).

Studiul unor documente și materiale publicate, arată că majoritatea lăcașelor sfinte din județul Bălți au apărut în a doua jumătate a secolului XVIII, fiind construite din lemn pe teritoriile satelor cu tradiții vechi. Printre primele biserici din județul Bălți au fost ridicate în satele Petrușeni și Camenca (1702); Oișeni-Musteața (1757); Dușmani (1760); Albineți (1760–1765). Apoi au apărut biserici în satele Danul (1802); Recea (1804); Iabloana Nouă (1806) și Balatina (1807).

Pe teritoriul orașului Bălți lăcașe sfinte au început să se construiască similar satelor învecinate – din lemn, iar mai târziu – din piatră. Până în zilele noastre s-a păstrat următoarea oficializare a bisericilor: „Sf. Ierarh Nicolae” (1795–1804); „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” (1888); „Sf. Grigorie Humenistul Armeniei” (1910–1914); Catedrala episcopală „Constantin și Elena” (1924–1935); Capelele „Sf. Arhanghel Mihail” (1925–1936); „Sf. Apostoli Petru și Pavel” (1929); „Nașterea Maicii Domnului”

(1930?); „Sfânta Parascheva” (1934); biserica de la Spitalul Municipal Bălți „Sf. Mare Mucenic Panteleimon” (funcționează din 2001 în clădire adaptată), iar biserica romano-catolică „Sf. Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail” și-a început activitatea mai târziu (Muzeul de Istorie și Etnografie din Bălți. Culegere de studii și articole, redactată de L. Dobrogeanu, Bălți, 2008, manuscris 17 pagini).

Conform istoriografiei oficiale, *Biserica „Nașterea Maicii Domnului”* din Slobozia-Bălți, ar fi fost construit în anul 1884. Totodată, însă, în anexa la schița istorică a lui Gheorghe Ghibănescu (*Slobozia-Bălților*, Iași, Institut de Arte Grafice, 1931, p. 34-40) se prezintă următoarele informații:

1) Datele aduse în Episcopia Hotinului (Chișinău, 1925, pag. 85) arată că biserica din Slobozia Bălților a fost zidită în 1888 din piatră; că în Slobozia Bălților se află astăzi 581 gospodari români și ruși. Putem întregi cu mult aceste scurte arătări ale semantismului Episcopiei Hotinului.

2) În arhiva Eparhiei „Sfântul Spiridon” (din Iași) se păstrează un dosar întreg, întemeiat încă în 1863, mai, 29, supt nr. 1299 (iar la noul inventar al arhivei pus sub nr. 106), care poartă titlul *Relativ la zidirea din nou a bisericii de pe moșia Slobozia Bălților*. După titlul dosarului, reiese că în acest loc mai fusese o altă biserică, mai veche, și acum se pusese întrebarea dacă e rezonabil să o rezidească din nou sau s-o repare pe cea veche. Dacă a mai fost o altă biserică pe locul acestei de acum, apoi cât de veche să fi fost biserica de lemn? Din ce material de construcție a fost făcută ea? Și cine a construit-o?

Dosarul amintit conține două rapoarte privind starea vechii biserici din Slobozia-Bălți: în primul, adresat Arhiepiscopului de Chișinău, din 30 aprilie 1863 (nr. 2421), se arată: „păreții sunt așa de vechi și părăduiți încât dacă s-ar începe o reparație s-ar dărâma și biserica în interiorul ei, așa-i de veche și urâtă, încât este necesar de a realiza reclădirea ei din nou” (fila 2).

La 11 iulie 1863, Teodosie Aroneanu, reprezentantul Eparhiei „Sf. Spiridon” din Iași, semnează: „Am găsit biserica în cea mai rea stare, încât de a face vreo reparație nu este chip, căci ar fi o cheltuială zădarnică, pentru aceia este nevoie de a zidi o altă biserică din nou” (fila 9).

Mai lămurit în descrierea bisericii este revizorul Marino, care, în referatul său din 20 februarie 1863, raportează următoarele: „Biserica este construită cu pereți din lemn de brad și învelită pe din afară cu tavanuri, clădită pe temelie din piatră și înconjurată cu o îngrăditură de zid” (fila 22).

3) Tălmăcirea documentelor de stăpânire a moșiei de peste Răut nu permitea autorilor aprecierea datei construcției bisericii în Slobozia-Bălți. Această dată pare a fi concretizată prin inscripția de pe segmentul unui monument, găsit în timpul săpăturilor și ridicat din cimitirul actualei biserici de „către Ivan Mardarie cu femeia lui și Dumitru Bălan”, datată cu 1911 (începutul lucrărilor). Pe latura de nord a inscripției de pe monumentul dezgropat se vizualizează (în chirilică) „старый престол, 1742” – aici a fost vechiul prestol; iar pe latura de răsărit este scris «сей паметник) сооружили Иваном Мардарем его женой (Еленой) и Дмитрием

Баланом» – acest monument al prestolului s-a ridicat de către Ivan Mardarie cu soția (Elena) și Dumitru Bălan. Autorul lucrării admite că cei doi săteni puteau să se încurce cu inscripția anului 1742! Totodată, suspecția lui nu este argumentată prin probe convingătoare.

4) Povestea (începută în 1863) despre construcția noii biserici în Slobozia—Bălți s-a depănat încă mulți ani. Din acest motiv, chiriarhia din Chișinău a intervenit, din numele Mitropoliei Moldovei la Epitropia generală a Casei Ospitalelor Sfântului Spiridon din Iași cu rugămintea de a rezidi din nou biserica din Slobozia Bălților, cu pereții vechi și părăduiți; mai ceruse chiriarhia de Chișinău să intervină la Eforia Spitalelor Sf. Spiridon să scoată din satul Bălților pe israelitul Rabinovici, care, ca arendaș, tulbură și răscolește satul”.

5) Devizul de materialul necesar bisericii din Slobozia Bălților a fost pregătit. Pentru începutul lucrărilor de construcție a noului lăcaș sfânt la acel timp era nevoie de autorizare de la Comitetul lucrărilor publice de la Chișinău. Planul bisericii și devizul de cheltuieli au fost întocmite de arhitectul Math Nitshmann la 18 ianuarie 1864. Epitropii Constantin Negruzzi și dr. A. Greceanu expediază documentele respective lui Teodosie Aroneanu, reprezentantul Epitropiei Sf. Spiridon, să completeze devizul materialelor, iar costul lor de coordonat cu prețurile locale. Timp de 18 ani lucrările de construcție a noii biserici au rămas neîncepute. Ceea ce n-a făcut Epitropia, au făcut locuitorii satului.

6) În 1881, sătenii de sine stătător au strâns materiale de construcție și au început a zidi biserica. Din cauza celor doi ani secetoși s-au stopat lucrările, dar izbutind ridicarea pereților bisericii până la ferestre. După ajutor financiar s-au adresat la mănăstirea Sf. Spiridon din Iași, fiind susținuți de protoiereul Bălților, poliția locală și starostele bisericii de Bălți, care au aprobat o legalizare a jalobei colective, semnată de către 54 gospodari ai satului.

Printre semnături ai plângerii figurează multe nume cunoscute mie: *Albu, Ciucianu, Frunză, Curoș, Bunesco, Revencu, Dabija, Ciobanu, Ursachi, Harconiță, Iepure, Stratan, Bălan, Mardari, Pojiță, Bărbieru, Ursu, ș.a.*, săteni din mahalaua în care locuiau și străbunii mei. Mă bucură nespus de mult că printre semnatarii acestei adresări figurează și numele străbunicului meu – *Ion Bălan* și al fratelui său – *Manolache*. Se arată că în 1888, când s-a inaugurat biserica, în Slobozia Bălților locuiau aproximativ 600 de familii.

Un deosebit interes prezintă și adresarea oficială a unui reprezentant al bisericii din Slobozia-Bălți, din 19 februarie 1843, către Consistoriul din Chișinău, în care se spunea: „Respectuos rugăm a-l elibera de la învățătură din Seminarul duhovnicesc pe Fiodor Munteanu, 16 ani, fiul preotului bisericii din Slobozia-Bălți, în legătură cu dorința lui de a trece serviciul militar” (A.N.R.M., fond 6, inv. 8, n.p. 239).

Informațiile enumerate mai sus confirmă cu certitudine că până la începutul construcției noii biserici din piatră în Slobozia-Bălți (1888), pe acest loc, cu siguranță, a existat o altă biserică, mai veche, din lemn, posibil ridicată până la 1742, an indicat pe prestolul din piatră, găsit în timpul săpăturilor din curtea bisericii, cu no-

minalizarea autorilor. O dovadă în plus este și adresarea reprezentantului bisericii din Slobozia către Consistoriul din Chișinău cu privire la eliberarea fiului preotului din localitate de la învățătura la seminarul teologic(1843).

Menționez că în biserica din Slobozia au fost botezați și cununați părinții mei, care și-au botezat și copiii. Pe timpul copilăriei mele, în acea biserică slujea părintele Baltaga, feciorul căruia, Anatol, a absolvit Institutul de Medicină în 1964. Mai târziu aici a slujit părintele Eugen Nazarciuc, feciorul căruia, Ghenadie, mi-a fost student la Facultatea de medicină la USMF „Nicolae Testemițanu”. O perioadă scurtă funcția de dascăl a îndeplinit-o Gheorghe Eșanu, viitor artist al poporului, iar bunelul meu după mamă, Gheorghe Bălan, aproape 20 de ani a fost starostele bisericii. Din această biserică au fost petrecuți în ultimul drum strămoșii, părinții Sofroni și Maria Baciuc, precum și fratele Leonid.

Este imposibil a nu evidenția politica de deznaționalizare a băștinașilor prin intermediul bisericii, insistent promovată de către regimul țarist după anexarea Basarabiei (1812). Un scriitor rus, pe nume Durnov, chiar și-a permis să afirme că „toate cărțile sfinte de pe la bisericile moldovenești, tipărite în limba moldovenească, au fost depuse la mitropolia din Chișinău, unde arhiepiscopul Pavel Lebedev, timp de 7 ani, le-a ars, încălzind cu ele palatul mitropolitan. Acest act de vandalism grosolan și fără pereche aparține azi domeniului istoriei”. Iar pentru ca de sub teascurile tiparniței arhidiecezane să nu iasă nici o slovă moldovenească, cucernicul, propovăduitor al dragostei creștinești, desființează acest vechi așezământ, pentru a nu se răspândi elementele culturii moldovenești...

...Ajunghând, la 1904, în scaunul episcopal de la Chișinău, episcopul Vladimir a urmat o cale mai blajină, fiind îndrumat de episcopul Iacov, care fusese misionar și își dădea bine seama de puterea cuvântului sfânt viu, rostit într-o limbă înțeleasă de popor. Episcopul Vladimir a hotărât să-i susțină pe băștinași și să-i scoată din „întunericul și umbra neștiinței”. În acest scop, el a început să învețe limba română și a introdus studiul acestei limbi și în seminarul din Chișinău, plătind pe profesorul de limba română din propriul cont. Tot el a obținut consimțământul Sfântului Sinod de a tipări cărți liturgice și rituale moldovenești, reînființând vechea tipografie locală cu litere chirilice (Ion Nistor. Începutul rusificării sub arhiepiscopul Pavel și urmașii săi Serghie, Isachie, și Neofil. *Istoria Basarabiei*, 1991, p. 231-235).

Încă la 14 noiembrie 1907, blagocinul sfintei biserici „Nașterea Măicii Domnului” din Slobozia-Bălți, protoiereul Dumitru Certan, prezintă, în numele Consiliului eparhial, un raport către Episcopul Chișinăului și Hotinului, arhiepiscopul Vladimir, prin care solicită permisiunea de a se deschide pe lângă biserică o dugheană alimentară pentru enoriașii săraci (A.R.N.M., fond 208, inv. 4, u.p. 32).

Politica țarismului de colonizare a pământurilor basarabene și de înlocuire a băștinașilor cu reprezentanții altor națiuni a contribuit la creșterea numărului de confesiuni religioase de altă orientare, decât cea creștină, care a dominat mulți ani, iar regimului sovietic a continuat și cu lupta înverșunată împotriva religiei, nu numai în orașul Bălți. Acțiunile de distrugere a bisericilor și mănăstirilor s-au bazat pe

falsele „acutizări ideologice”. Formal, ele erau „legiferate” prin anumite hotărâri și ucazuri fariseice, elaborate de către persoane necărturare și incompetente (dar cu posturi înalte), interpretate în baza „testamentelor” ideologului bolșevic Vladimir Lenin, care opta pentru salvarea poporului de „opiul religios”! Lăcașele sfinte erau devastate în mod barbar sau folosite în alte scopuri meschine.

Referitor la acele evenimente, Mihai Tașcă scrie: „Veniți pe șinele tancurilor sovietice în urma anexării Basarabiei la 28 iunie 1940, comuniștii nici n-au ajuns să se instaleze bine la putere că, în loc să se ocupe de probleme economice sau de altă natură, și-au găsit imediat o ocupație deosebită – au lovit în religie. Ghidați de faimoasa declarație a lui Lenin precum că „Religia este opiu pentru popor”, la scurt timp după luarea puterii, ocupanții, prin intermediul Prezidiului Sovietului Suprem al RSS Moldovenești, folosind mai multe decrete din lunile februarie și aprilie 1941, pun în aplicare planul de lichidare a lăcașelor de cult din Basarabia... La închiderea bisericilor și mănăstirilor, antihriștii au folosit diferite tactici – unele biserici au fost pur și simplu închise, fără nici o explicație; pentru altele au folosit „cereri” sau „donosuri” organizate, iar celor care nu se dădeau închise, comuniștii le-au majorat impozitele în așa măsură, încât enoriașii nu mai puteau face față plăților atât de mari și au solicitat „benevol” lichidarea (Mihai Tașcă. Ocupanții au atacat și bisericele. In: *Timpul*, 15 ian. 2010, nr. 21).

În continuare autorul reproduce integral doar două decrete ale Prezidiului Sovietului Suprem al RSS Moldovenești – din 20 februarie (protocol nr. 3) și 12 aprilie 1941 (protocol nr. 12), păstrându-se originalul textului: „Protocolu nr. 3 ședinței Prezidiului Sovietului Suprem a RSS Moldovenești de la 20 februarie anul 1941. Președinte tov. Brovko F. G. Au fost de față: Înlocuitoru Președintelui tov. Gherasimenko, Secretariu Prezidiului Sovietului Suprem a RSS Moldovenești tov. Kisili E. T. Membri – tov. Alioșin I. I., Scurtul M. V., Nicolski N. P., Danova P. I., Ipai P. G., Negru I. F., Bursuc M. I. De la Procuratura RSSM – procuroru tov. Bondarciuk. De la redacția „Sovetskaia Moldavia”, tov. Poleakov. Ucazu Prezidiului Sovietului Suprem a RSS Moldovenești (nr. 8). Despre lichidarea bisericii fosta frăție în numele lui Aleksandr Nevski. De întărit hotărârea Sovietului Comisarilor Norodnici a RSS Moldovenești din 29 decabri anu 1940 Nr. 161/30 – despre lichidarea bisericii fosta înfrățare în numele lui Aleksandr Nevski, fiindcă biserica iasta n-are niș un venit – biserica de închis, clădirea bisărișii de înfolost pentru trebuinți culturale. Gospodăria bisărișii de dat secției orășănești de finanțe. Șererea comandirului batalionului deosebit VNOS despre așeia ca de dat clădirea biserișii pentru trebuințele batalionului VNOS – de înlăturat”.

Al doilea exemplu poate servi Ucazul Prezidiului Sovietului Suprem al RSS Moldovenești (nr. 12) privind închiderea bisericii de pe lângă închisoarea din orașul Bălți, în care se menționa: „De întărit hotărârea comitetului județean din Bălți de la 05.11.1940 și hotărârea Sovietului Comisarilor Narodnici a RSSM de la 05.01.1941 – despre închiderea bisericii de lângă închisoarea din Bălți – biserica de închis, clădirea de folosit pentru trebuințele culturale”. După devastarea interiorului, în 1954

biserica s-a transformat în școală sportivă.

Reîntorcerea „eliberatorilor” sovietici în Basarabia, în anii 1944–1945, a însemnat și reluarea luptei împotriva credinței creștine și a populației băștinașe. A continuat o perioadă de prigonire drastică a credincioșilor, iar numărul bisericilor și mănăstirilor s-a redus considerabil. Multe din ele s-au transformat în grajduri, depozite, spitale, cluburi etc., iar icoanele și alte obiecte de preț au fost furate și batjocorite. S-a ajuns la aceea ca biserica „Sfânta Parascheva” de la Pământenii să fie devastată și transformată într-un „centru” de luptă cu religia și de „iluminare” politică a cetățenilor.

Eu am fost martor ocular la pângărirea bisericilor din Bălți. Bisericii „Nașterea Maicii Domnului” din Slobozia-Bălți, învecinată cu casa părinților mei, i s-a luat jumătate din curte, cândva voluminoasă, cu ieșire spre strada centrală (Kiev), și au „trântit” de-a lungul străzii o clădire primitivă cu trei niveluri, ca să „astupe” lăcașul sfânt de frumusețea priveliștii. Locatarii ai acestei case au devenit cei sosiți de pe aiurea la îndemnul comunist, care disprețuiau și biserica, și pe băștinași cu limba lor strămoșească. Slujbele erau supravegheate cu strictețe de către oameni selectați, cununile și botezurile erau interzise, făcându-se doar pe secret, în timpul nopții sau în casele gospodarilor.

Biserica de pe strada Sorociei din Slobozia Nouă, după devastarea interiorului, s-a transformat mai întâi într-un depozit pentru mărfuri cinematografice, apoi pentru păstrarea pesticidelor. Catedrala „Sfinții Împărați Constantin și Elena” a fost închisă în 1961 și transformată într-un muzeu orașenesc. Frescele de o valoare inestimabilă au fost acoperite cu multe straturi de var, iar icoanele, cărțile bisericești și splendidul candelabru – obiecte foarte prețioase – au dispărut. Aceeași soartă au avut și alte biserici din Bălți.

Eugen Pleșca, un enoriaș din Bălți, de asemenea, descrie cu durere în suflet ce au avut de suferit bisericile creștine: „Te cutremuri, aruncându-ți privirile îndărăt și imaginându-ți prin ce calvar au avut de trecut locașurile sfinte din Bălți timp de peste o jumătate de secol de stăpânire sovietică. Populația orașului – dezrădăcinată, zeci de mii de credincioși deportați în lagărele morții sau trimiși la munci istovitoare în Siberia.... Bisericile au fost închise sau transformate în muzee, observatoare astronomice etc. Dintre toate locașurile rămăsese să activeze doar unul – biserica „Sf. Nicolae”, dar și aceasta – periodic. Și în cazul acestei biserici nu putem vorbi despre săvârșirea serviciului divin după cerințele trecutului, pentru că, ținând cont de numărul impunător al enoriașilor din localitățile limitrofe, clerul nu putea înfăptui decât slujbe solicitate. Într-un cuvânt, greutatea cu care regimul ateu de atunci a apăsător și torturat biserica a fost de-a dreptul îngrozitoare”(Andrei Ceban. Altarul Credinței, anul VIII, nr. 3, 14 februarie 2008, p. 9).

Anul 1991 a fost un an de revenire la credința strămoșească și de redeschidere a bisericilor. Odată cu proclamarea independenței Republicii Moldova, s-a început restaurarea lăcașelor sfinte distruse de antihriști, și a început construcția noilor biserici și mănăstiri pe teritoriul municipiului Bălți.